

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 10 IULIE 1984¹

**Campus Oil Limited și alții
împotriva Ministrului Industriei și Energiei și altora
(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare,
formulată de High Court din Irlanda)**

„Libera circulație a mărfurilor – Aprovizionarea cu
produse petroliere”

Cauza 72/83

În cauza 72/83,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către High Court din Irlanda, de pronunțare, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe între

CAMPUS OIL LIMITED,
ESTUARY FUEL LIMITED,
MCMULLAN BROS LIMITED,
OLA TEORANTA,
PMPA OIL COMPANY LIMITED,
TEDCASTLE MCCORMICK & COMPANY LIMITED

și

MINISTRUL INDUSTRIEI ȘI ENERGIEI,
IRLANDA,
THE ATTORNEY GENERAL,
IRISH NATIONAL PETROLEUM CORPORATION LIMITED,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolelor 30 și 36 din Tratatul CEE cu privire la legislația națională referitoare la aprovizionarea cu produse petroliere,

CURTEA,

compusă din domnii Mackenzie Stuart, președinte, T. Koopmans, K. Bahlmann și Y. Galmot, președinți de cameră, P. Pescatore, A. O'Keefe, G. Bosco, O. Due și U. Everling, judecători,

avocat general: Sir Gordon Slynn,
grefier: H. A. Rühl, administrator principal,

¹ Limba de procedură: engleza.

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1 Prin Ordonanța din 9 decembrie 1982, primită la Curte la 28 aprilie 1983, High Court din Irlanda a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, două întrebări preliminare referitoare la interpretarea articolelor 30, 31 și 36 din tratat pentru a putea astfel să aprecieze compatibilitatea cu tratatul a unei reglementări irlandeze care impunea importatorilor de produse petroliere să se aprovizioneze, până în limita unui anumit procent și la prețuri stabilite de ministrul competent, de la o societate națională care exploatează o rafinărie stabilită pe teritoriul Irlandei.

2 Aceste întrebări au fost adresate în cadrul unui litigiu care opunea șase întreprinderi irlandeze, care comercializează produse petroliere, în mod exclusiv sau predominant, în Irlanda și care aprovizionează aproximativ 14 % din piața irlandeză cu benzină și un segment mai mare al pieței cu alte produse petroliere, statului irlandez și Irish National Petroleum Corporation (denumită în continuare „INPC”). Prin acțiunea principală, cele șase întreprinderi reclamante solicită High Court să declare „Fuels (Control of Supplies) Order” din 1982 ca fiind incompatibil cu dispozițiile Tratatului CEE.

3 Acest decret a fost adoptat de Ministrul irlandez al Industriei și Energiei în temeiul competențelor care îi sunt conferite de „Fuels (Control of Supplies) Act” – Legea irlandeză privind controlul aprovizionării cu combustibil – din 1971, în versiunea sa din 1982, pentru a asigura menținerea și securitatea aprovizionării cu combustibili. Decretul în litigiu obligă orice persoană care importă unul din diferitele produse petroliere rafinate cărora acesta li se aplică să achiziționeze un anumit procent din necesarul său de produse petroliere de la INPC la un preț stabilit de ministru pe baza cheltuielilor și a costurilor suportate de INPC.

4 INPC, al cărei capital social este deținut de statul irlandez și care are ca obiectiv creșterea securității aprovizionării Irlandei cu petrol, a achiziționat în 1982 capitalul social al Irish Refining Company Ltd, care deținea singura rafinărie din Irlanda, situată în Whitegate în Comitatul Cork. Capitalul Irish Refining Company Ltd, care are capacitatea de a asigura prin producția rafinării de la Whitegate aproximativ 35 % din necesarul pieței irlandeze de produse petroliere rafinate, aparținuse până atunci a patru mari societăți petroliere care dețin cea mai mare parte a pieței irlandeze de produse petroliere rafinate. Decizia de a cumpăra rafinăria de la Whitegate, prin intermediul Irish Refining Company Ltd, a fost luată după ce cele patru mari societăți petroliere internaționale și-au anunțat intenția de a o închide.

5 Guvernul irlandez a invocat drept motivație a acestei achiziții a Irish Refining Company Ltd necesitatea de a garanta, prin menținerea în activitate a capacității de rafinare în Irlanda, securitatea aprovizionării cu produse petroliere a Irlandei, luând în considerare faptul că, ulterior închiderii acestei rafinării, toți furnizorii de produse petroliere rafinate pe piața irlandeză ar fi fost obligați să se aprovizioneze în afara

Irlandei, aproximativ 80 % din aceste aprovizionări provenind din aceeași sursă, respectiv Regatul Unit.

6 Obligația de a cumpăra de la INPC, prevăzută de decretul în litigiu, este destinată asigurării comercializării producției rafinării din Whitegate. Procentul din obligația de achiziție este egal, pentru fiecare tip de produs petrolier, cu procentul din producția rafinării din Whitegate în cursul unei anumite perioade în raport cu totalul necesarului de acest tip de produse petroliere în cursul aceleiași perioade pentru toate persoanele cărora li se aplică decretul din 1982. Totuși, această obligație a fiecărui importator este limitată la 35 % din necesarul total de produse petroliere și la 40 % din necesarul pentru fiecare tip de astfel de produse.

7 Întreprinderile reclamante în acțiunea principală argumentează, în susținerea acțiunii principale, că decretul în litigiu este contrar dreptului comunitar, și în special interzicerii, între statele membre, a restricțiilor cantitative la import și a oricărei măsuri cu efect echivalent prevăzute la articolul 30 din tratat. Guvernul irlandez și INPC contestă faptul că este vorba despre o măsură care intră sub incidența acestei interdicții și susțin că, în orice caz, aceasta este justificată, în conformitate cu articolul 36 din tratat, din motive de ordine publică și de siguranță publică, în măsura în care vizează asigurarea funcționării singurei rafinării irlandeze, necesară în scopul aprovizionării țării cu produse petroliere.

8 În cadrul acțiunii principale, circumstanțele și motivele care l-au determinat pe Ministrul irlandez al Industriei și Energiei să adopte decretul în litigiu sunt contestate de către părți. High Court a considerat că înainte de a efectua o cercetare în privința faptelor contestate, era necesar să solicite Curții să se pronunțe cu privire la domeniul de aplicare a normelor din tratat privind libera circulație a mărfurilor, prin raportare la un regim precum cel în litigiu în speță. Prin urmare, acesta a adresat Curții următoarele întrebări:

1 Articolele 30 și 31 din Tratatul CEE trebuie să fie interpretate în sensul că se aplică unui sistem precum cel instituit prin „Fuels (Control of Supplies) Order” din 1982, în măsura în care acest sistem impune importatorilor dintr-un stat membru al Comunității Economice Europene, în prezenta speță Irlanda, să cumpere de la o rafinărie de stat până la 35 % din necesarul lor de ulei din petrol?

2 În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea anterioară, noțiunile de „ordine publică” sau de „siguranță publică” care figurează la articolul 36 din tratatul menționat anterior trebuie să fie interpretate, în raport cu un sistem precum cel instituit prin decretul din 1982, în sensul că:

a) un sistem precum cel descris anterior nu face, în temeiul articolului 36 din tratat, obiectul dispozițiilor articolelor 30-34 din tratat, sau în sensul că

b) un astfel de regim poate să nu facă obiectul acestor dispoziții în anumite împrejurări și, în acest caz, în ce împrejurări?

9 Guvernul irlandez și INPC consideră că sesizarea Curții este prematură, deoarece faptele în litigiu în acțiunea principală nu au fost încă stabilite înaintea instanței naționale. Pronunțarea în privința întrebărilor adresate și, în special, cu privire la prima parte a celei de a doua întrebări, a avea ca efect privarea definitivă a părților în acțiunea principală de posibilitatea de a-și susține punctul de vedere în fața instanței naționale și de a aduce toate mijloacele de probă relevante, în special cu privire la motivele care justifică decretul în litigiu.

10 După cum a constatat Curtea în mod repetat (a se vedea în special Hotărârea din 10 martie 1981, *Irish Creamery Milk Suppliers Association*, cauzele conexe 36/80 și 71/80, Rec., p. 735), în cadrul cooperării strânse stabilite la articolul 177 din tratat între instanțele naționale și Curte, care are la bază o repartizare a funcțiilor între acestea, este de competența instanței naționale să hotărască în ce etapă a procedurii este necesar să se înainteze o întrebare preliminară Curții și să evalueze în acest scop faptele cauzei și argumentele părților, pe care numai aceasta le poate cunoaște în mod direct, în vederea definirii cadrului juridic în care trebuie să se situeze interpretarea solicitată. Prin urmare, alegerea momentului în care era necesar să se introducă o acțiune în acest caz în temeiul articolului 177 a fost dictată de considerente de economie și de utilitate procedurală, a căror evaluare nu aparține Curții, ci numai instanței naționale.

11 Dat fiind că este de competența instanței naționale să se pronunțe, pe baza elementelor de interpretare a dreptului comunitar oferite de Curte, cu privire la acțiunea principală, în cadrul acestei proceduri părțile au posibilitatea de a propune toate mijloacele de probă, în special cu privire la motivele care justifică decretul în litigiu.

Cu privire la prima întrebare referitoare la interpretarea articolului 30 din tratat

12 Prima întrebare adresată de High Court urmărește să stabilească dacă articolul 30 din tratat trebuie să fie interpretat în sensul în care o reglementare de tipul decretului în litigiu constituie o măsură cu efect echivalent unei restricții cantitative la import.

13 În opinia reclamantelor în acțiunea principală și a Comisiei, nu poate fi contestat că astfel de măsuri, care implică o obligație de a se aproviziona parțial în cadrul unui stat membru, au un efect restrictiv asupra importurilor în sensul articolului 30.

14 În schimb, guvernul irlandez susține că nu aceasta este situația în speță. Pe de o parte, măsura în cauză nu restrânge cu nimic importurile, în măsura în care, în orice caz, toată cantitatea de petrol brut sau rafinat utilizată în Irlanda ar trebui să fie importată. Pe de altă parte, acesta a susținut că este posibil să se interpreteze articolul 30 în sensul că acesta implică o derogare nescrisă pentru produse precum petrolul, care sunt de o importanță vitală pentru țară.

15 În această privință, este necesar să se amintească, în primul rând, faptul că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, articolul 30 din tratat, prin interdicția impusă statelor membre în privința măsurilor cu efect echivalent restricțiilor cantitative la import,

vizează orice măsură care poate reprezenta un obstacol direct sau indirect, existent sau potențial, în calea comerțului intracomunitar.

16 Obligația ca toți importatorii să se aprovizioneze cu un anumit produs, în limita unui anumit procent, de la un furnizor național, limitează într-o măsură importantă posibilitățile de import ale aceluiași produs. Prin urmare, aceasta are un efect protecționist prin aceea că favorizează producția națională și defavorizează, în aceeași măsură, producătorii din alte state membre, independent de problema de a afla dacă materia brută utilizată în producția națională în cauză trebuie importată sau nu.

17 În ceea ce privește argumentul guvernului irlandez referitor la importanța petrolului pentru existența țării, este suficient să se observe că tratatul extinde aplicarea principiului liberei circulații la toate mărfurile, fără altă excepție decât cea prevăzută în mod expres de tratat. Prin urmare, nu se poate considera că o marfă poate fi scutită de la aplicarea acestui principiu fundamental numai pe motivul că are o importanță deosebită pentru existența sau economia unui stat membru.

18 În acest context, guvernul elen a făcut trimitere la articolul 90 alineatul (2) din tratat, susținând că o rafinărie este o întreprindere de interes economic general și că o astfel de rafinărie de stat nu poate, în lipsa unor măsuri speciale luate în favoarea sa, să concureze cu marile societăți petroliere.

19 În această privință, este necesar să se constate că articolul 90 alineatul (1) din tratat prevede că statele membre, în ceea ce privește întreprinderile publice și întreprinderile cărora le sunt acordate drepturi speciale sau exclusive, nu adoptă și nu mențin nicio măsură contrară normelor tratatului. Al doilea alineat al acestui articol are ca obiect precizarea limitelor în care, în special întreprinderile care au sarcina gestionării serviciilor de interes economic general se supun normelor tratatului. Totuși, acest alineat nu scutește statul membru care a încredințat gestionarea în cauză unei întreprinderi de interdicția de a lua, în favoarea acestei întreprinderi și în vederea protejării activității acesteia, măsuri care împiedică, contrar articolului 30 din tratat, importurile din alte state membre.

20 Prin urmare, este necesar să se răspundă la prima întrebare adresată de High Court că articolul 30 din Tratatul CEE trebuie să fie interpretat în sensul că o reglementare națională care prevede pentru toți importatorii obligația de a se aproviziona cu produse petroliere de la o rafinărie situată pe teritoriul național, în limita unui anumit procent din necesarul lor constituie o măsură cu efect echivalent unei restricții cantitative la import.

Cu privire la a doua întrebare referitoare la interpretarea articolului 36 din tratat

21 A doua întrebare vizează să stabilească dacă articolul 36 din tratat, și în special conceptele de „ordine publică” și „siguranță publică” prevăzute de acesta, trebuie interpretate în sensul că un sistem precum cel în litigiu în speță, instituit de un stat membru care este dependent în totalitate de importuri pentru aprovizionarea cu produse petroliere, poate să nu facă obiectul interdicției prevăzute la articolul 30 din tratat.

22 Guvernul irlandez și INPC subliniază în această privință că este de competența statelor membre să și definească, în cadrul articolului 36 și în special în privința conceptului de siguranță publică, interesele care trebuie protejate și măsurile care trebuie luate în acest scop. Dependența puternică a Irlandei de importuri din alte țări în vederea aprovizionării cu petrol și importanța petrolului în existența țării fac indispensabilă menținerea unei capacități de rafinare pe teritoriul național, care permite autorităților naționale să încheie contracte de livrare pe termen lung cu țările producătoare de petrol. Din moment ce sistemul în litigiu reprezintă singura modalitate pentru asigurarea comercializării produselor rafinării din Whitegate, prin urmare, acesta este considerat justificat din motive de siguranță publică ca măsură temporară până în momentul în care este identificată o altă soluție pentru asigurarea funcționării rafinării din Whitegate.

23 Conform Guvernului Regatului Unit, conceptul de siguranță publică din articolul 36 din tratat include interesele fundamentale ale statului precum menținerea serviciilor publice esențiale sau garantarea funcționării sigure și eficiente a existenței statului. Excepțiile prevăzute de acest articol nu pot fi invocate în cazul în care măsurile în cauză vizează în esență obiective economice. Aceste măsuri nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului protejat de articolul 36.

24 Reclamantele în acțiunea principală subliniază că problema care se ridică nu este aceea de a afla dacă menținerea unei capacități de rafinare în Irlanda este necesară, ci dacă sistemul ales pentru a permite acestei rafinării să funcționeze poate fi justificat în temeiul articolului 36. Motivul real al reglementării în litigiu este acela de a evita funcționarea în pierdere a rafinării. Prin urmare, este vorba despre o măsură cu caracter esențial economic, care nu poate fi inclusă în conceptele de siguranță publică sau de ordine publică.

25 Comisia consideră că o reglementare națională de tipul celei din decretul în litigiu nu se justifică, în sensul articolului 36, în măsura în care Comunitatea, în conformitate cu răspunderea care îi incumbă în această privință, a adoptat reglementările necesare pentru a asigura aprovizionarea cu produse petroliere în caz de criză. În plus, guvernul irlandez a urmărit, prin sistemul în litigiu, un interes economic care nu poate fi luat în considerare în cadrul articolului 36. În orice caz, reglementările în litigiu sunt necorespunzătoare și ineficiente în vederea garantării aprovizionării pieței irlandeze și sunt disproporționate, în măsura în care impun importatorilor o obligație de achiziționare la prețuri stabilite de ministrul competent.

26 Ținând seama de aceste argumente, este necesar să se examineze

– în primul rând, dacă o reglementare de tipul decretului în litigiu este justificată față de reglementările comunitare în domeniu,

– în al doilea rând, dacă, luând în considerare domeniul de aplicare a excepțiilor de ordine publică și de siguranță publică, articolul 36 poate fi aplicat unei reglementări de tipul decretului în litigiu,

– în al treilea rând, dacă sistemul în litigiu poate permite realizarea obiectivului de a asigura aprovizionarea cu produse petroliere și dacă acesta respectă principiul proporționalității.

Cu privire la justificarea măsurilor în litigiu față de reglementările comunitare în domeniu

27 Este necesar să se constate că recurgerea la articolul 36 încetează să mai fie justificată în cazul în care o reglementare comunitară prevede măsuri necesare pentru a garanta protejarea intereselor prevăzute de acest articol. Măsuri naționale precum cele prevăzute de decretul în litigiu nu pot fi, prin urmare, justificate decât în măsura în care aprovizionarea statului membru în cauză cu produse petroliere nu este corespunzător asigurată prin măsurile luate, în această privință, de instituțiile comunitare.

28 Este adevărat că, la nivel comunitar, au fost adoptate anumite dispoziții referitoare la cazurile de dificultate în aprovizionarea cu țiței și cu produse petroliere. Directivele Consiliului 68/414 din 20 decembrie 1968 (JO L 308, p. 14) și 73/238 din 24 iulie 1973 (JO L 228, p. 1, Ediție specială, 12/vol. 1, p. 1) prevăd că statele membre au obligația de a menține un nivel minim de stocuri și de a stabili o anumită coordonare între dispozițiile naționale adoptate în vederea utilizării acestor stocuri, de a restrânge, într-o manieră specifică, consumul și de a reglementa prețurile. Decizia 77/706 din 7 noiembrie 1977 (JO L 292, p. 9, Ediție specială, 12/vol. 1, p. 36) prevede stabilirea unui obiectiv comunitar de reducere a consumului în caz de dificultăți de aprovizionare și repartizarea între statele membre a cantităților economisite. În cele din urmă, Decizia 77/186 a Consiliului din 14 februarie 1977 (JO L 61, p. 23) instituie un regim de autorizații de export, acordate în mod automat, pentru a permite monitorizarea evoluției situației schimburilor intracomunitare.

29 În plus, există măsuri luate în cadrul Agenției Internaționale a Energiei, instituită în cadrul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, din care fac parte majoritatea statelor membre și la lucrările căreia Comunitatea, reprezentată de Comisie, participă în calitate de observator. Aceste măsuri vizează să stabilească solidaritatea între țările contractante în caz de penurie de petrol ce depășește nivelul comunitar.

30 Chiar dacă aceste măsuri de prevenire pentru cazurile de penurie a produselor petroliere diminuează riscul ca statele membre să fie private de mijloace indispensabile, un pericol real în caz de criză continuă să existe. Conform articolului 3 din Decizia 77/186 a Consiliului, menționată anterior, Comisia poate, ca măsură asiguratorie, să autorizeze un stat membru, în anumite condiții, să suspende emiterea de autorizații de export. Această autorizare trebuie să fie condiționată numai de menținerea „pe cât posibil” a schimburilor comerciale tradiționale. Consiliul, după ce a hotărât cu majoritate calificată, poate retrage această autorizație fără a face în mod expres trimitere la schimburile tradiționale. Conform articolului 4, un stat membru poate, în cazul unei crize neașteptate, să suspende, în anumite condiții, emiterea de autorizații de export pe o perioadă de zece zile. În acest caz, Consiliul, după ce a hotărât cu majoritate calificată, poate lua măsurile corespunzătoare.

31 Din considerentele anterioare reiese că reglementările comunitare existente oferă unui stat membru, a cărui aprovizionare cu produse petroliere depinde în totalitate sau aproape în totalitate de livrările din alte țări, anumite garanții că livrările din alte state membre se mențin în caz de deficit grav, în aceleași proporții ca aprovizionarea pieței statului furnizor. Cu toate acestea, statul membru în cauză nu dispune de o asigurare necondiționată conform căreia livrările sunt menținute în orice împrejurare cel puțin la nivelul minim al necesarului acestuia. În aceste condiții, nu poate fi exclus, chiar și în cazul în care există o reglementare comunitară în domeniu, ca un stat să recurgă la articolul 36 pentru a justifica măsurile complementare corespunzătoare la nivel național.

Cu privire la domeniul de aplicare a excepțiilor referitoare la ordinea publică și la securitatea publică

32 Astfel cum a constatat deja Curtea de nenumărate ori (a se vedea Hotărârea din 12.7.1979, Comisia împotriva Germaniei, 153/78, Rec., p. 2555, și hotărârile la care se face trimitere în aceasta), articolul 36 din tratat nu are ca obiect rezervarea anumitor domenii competenței exclusive a statelor membre, ci permite ca legislațiile naționale să facă excepție de la principiul liberei circulații a mărfurilor, în măsura în care acest lucru este și rămâne justificat pentru atingerea obiectivelor menționate de acest articol.

33 Prin urmare, din această perspectivă este necesar să se aprecieze dacă conceptul de siguranță publică invocat în special de guvernul irlandez, și care este singurul relevant în prezenta speță, în măsura în care conceptul de ordine publică nu este relevant, include motive de tipul celor avute în vedere în întrebarea adresată.

34 În această privință, este necesar să se constate că produsele petroliere, datorită importanței lor excepționale ca sursă de energie în economia modernă, sunt fundamentale pentru existența unui stat, deoarece funcționarea nu numai a economiei acestuia dar, mai ales a instituțiilor și serviciilor sale publice esențiale și chiar supraviețuirea populației sale depind de acestea. O întrerupere a aprovizionării cu produse petroliere și riscurile care rezultă din aceasta pentru existența unui stat pot, prin urmare, afecta grav siguranța publică a acestuia, pe care articolul 36 permite statelor să o protejeze.

35 Este adevărat, astfel cum a constatat Curtea în repetate rânduri, cel mai recent în Hotărârea din 9 iunie 1982 (Comisia împotriva Italiei, 95/81, Rec., p. 2187), că articolul 36 are ca scop să protejeze interesele care nu sunt de natură economică. Astfel, un stat membru nu poate fi autorizat să se sustragă efectelor măsurilor prevăzute de tratat sub pretextul dificultăților economice generate de eliminarea piedicilor în calea comerțului intracomunitar. Cu toate acestea, luând în considerare gravitatea consecințelor pe care o întrerupere a aprovizionării cu produse petroliere o poate avea pentru existența unui stat, este necesar să se considere că scopul de a asigura, în orice moment, o minimă aprovizionare cu produse petroliere depășește considerentele de natură pur economică și poate constitui, prin urmare, un obiectiv inclus în conceptul de siguranță publică.

36 Este necesar să se adauge că, în vederea aplicării articolului 36, reglementările în cauză trebuie să fie justificate de circumstanțe obiective, care răspund cerințelor siguranței publice. Odată stabilită această justificare, faptul că reglementările sunt de o asemenea natură încât permit realizarea, pe lângă obiectivele care intră sub incidența siguranței publice, a altor obiective de natură economică urmărite eventual de statul membru, nu exclude aplicarea articolului 36.

Cu privire la capacitatea măsurilor de a asigura aprovizionarea și cu privire la principiul proporționalității

37 Astfel cum a constatat Curtea (a se vedea Hotărârea din 12.10.1978, Eggers, 12/78, Rec., p. 1935, și Hotărârea din 22.3.1983, Comisia împotriva Franței, 42/82, Rec., p. 1013), articolul 36, ca excepție de la un principiu fundamental din tratat, trebuie să fie interpretat astfel încât să nu își extindă efectele dincolo de ceea ce este necesar pentru protecția intereselor pe care urmărește să le garanteze, iar măsurile adoptate în temeiul acestui articol nu trebuie să creeze piedici în calea importurilor, disproporționate în raport cu aceste obiective. Măsurile luate în baza articolului 36 nu pot fi, prin urmare, justificate decât în cazul în care pot răspunde interesului protejat de acest articol și nu aduc atingere schimburilor intracomunitare mai mult decât este necesar.

38 Sub acest aspect, reclamantele în acțiunea principală și Comisia pun la îndoială, în primul rând, faptul că instalarea unei rafinării permite asigurarea aprovizionării cu produse petroliere în caz de criză, dat fiind că o astfel de criză provoacă mai ales o penurie de țiței, iar rafinăria nu poate funcționa într-o astfel de situație.

39 Este adevărat că în situația actuală de pe piața mondială a petrolului, o criză înseamnă, după toate aparențele, în primul rând întreruperea sau reducerea drastică a livrărilor de țiței. Cu toate acestea, este necesar să se sublinieze că existența pe teritoriul său a unei capacități de rafinare permite statului în cauză să încheie cu țările producătoare, pentru alimentarea rafinăriei sale, contracte pe termen lung, care oferă o mai bună garanție de aprovizionare în caz de criză. Riscul la care statul se expune este astfel inferior celui al unui stat care nu dispune de nicio capacitate proprie de rafinare și care nu are altă posibilitate decât să își acopere necesarul prin achiziții pe piața liberă.

40 Pe de altă parte, este necesar să se observe că existența unei rafinării naționale constituie o garanție împotriva riscului suplimentar al unei întreruperi a livrărilor de produse rafinate la care este expus un stat care nu dispune de nicio capacitate proprie de rafinare. Astfel, acesta din urmă este dependent în acest caz de marile companii care controlează rafinăriile străine și de comportamentul comercial al acestora.

41 Prin urmare, este necesar să se concluzioneze că, prin reducerea acestor două tipuri de riscuri, prezența unei rafinării pe teritoriul național poate contribui în mod eficient la îmbunătățirea siguranței aprovizionării cu produse petroliere a unui stat care nu dispune de resurse proprii de țiței.

42 Reclamantele în acțiunea principală și Comisia consideră, cu toate acestea că, chiar dacă exploatarea unei rafinării este justificată de interesul siguranței publice, nu este necesară pentru realizarea acestui obiectiv, și în orice caz este disproporționată față de obiectivul respectiv, de a obliga importatorii să cumpere de la rafinăria indigenă în limita unui anumit procent din necesarul lor și la un preț stabilit de ministrul competent.

43 În schimb, guvernul irlandez susține că obligația de achiziționare este singura modalitate pentru menținerea în activitate a rafinăriei de la Whitegate. Menținerea necesită un anumit grad de utilizare a capacității instalației, dat fiind faptul că marile societăți petroliere internaționale de care piața irlandeză depindea, în 1981, în proporție de 80 % au declarat în mod clar că nu sunt, în niciun caz, dispuse să cumpere produse petroliere de la rafinăria din Whitegate, deoarece acestea preferă să comercializeze producția propriilor rafinării instalate în Regatul Unit. Fixarea de către ministru a prețului de vânzare în baza cheltuielilor suportate de rafinărie este necesară pentru evitarea pierderilor financiare.

44 În această privință, este necesar să se sublinieze că un stat membru nu poate recurge la articolul 36 pentru a justifica o măsură echivalentă unei restricții cantitative la import decât în cazul în care nicio altă măsură mai puțin restrictivă, din punctul de vedere al liberei circulații a mărfurilor, nu poate realiza același obiectiv.

45 Prin urmare, este necesar să se examineze în prezenta speță dacă obligația impusă importatorilor de produse petroliere de a cumpăra la prețuri fixe în baza cheltuielilor suportate de rafinăria în cauză este necesară, deși numai temporar, pentru a asigura comercializarea producției rafinăriei la un nivel care permite asigurarea, în interesul siguranței publice, a unei aprovizionări minime a statului în cauză cu produse petroliere în ipoteza unei crize a aprovizionării.

46 Aceasta poate fi situația atunci când distribuitorii care dețin cea mai mare parte a pieței în cauză refuză, astfel cum a susținut guvernul irlandez, să se aprovizioneze de la rafinăria în cauză. În baza ipotezei că rafinăria practică prețuri care sunt competitive pe piața în cauză trebuie să se evalueze dacă se poate realiza comercializarea liberă a producției rafinăriei. În cazul în care nu este posibil să se evite, prin măsuri industriale și comerciale, pierderile financiare care pot rezulta din practicarea unor astfel de prețuri, aceste pierderi ar trebui să fie asumate de statul membru interesat, sub rezerva aplicării articolelor 92 și 93 din tratat.

47 În ceea ce privește, în continuare, cantitățile de produse petroliere care pot, după caz, intra sub incidența unui sistem de obligații de achiziționare, este necesar să se sublinieze că acestea nu trebuie, sub nicio formă, să depășească limitele acelei aprovizionări minime a statului respectiv, în absența căreia siguranța sa publică, în sensul precizat anterior și, în special funcționarea serviciilor publice esențiale și existența populației sale să fie afectate.

48 În plus, cantitățile de produse petroliere a căror comercializare poate fi asigurată printr-un asemenea sistem nu trebuie să depășească cantitățile care sunt necesare pentru

producție, pe de o parte, din motive tehnice, pentru a permite în mod curent o exploatare a capacității de producție a rafinăriei la un nivel care să asigure că instalațiile sale sunt disponibile în cazuri de criză și, pe de altă parte, pentru a permite în mod constant rafinarea țițeiului care intră sub incidența contractelor pe termen lung pe care statul în cauză le-a încheiat pentru a-și asigura o aprovizionare periodică.

49 Procentul din necesarul total de importuri de produse petroliere care poate face obiectul unei obligații de achiziționare nu trebuie, prin urmare, să fie mai mare decât procentul din cantitățile menționate mai sus, în raport cu consumul global actual de produse petroliere al statului membru în cauză.

50 Este de competența instanței naționale să aprecieze dacă sistemul instituit prin hotărârea în litigiu respectă aceste limite.

51 Prin urmare, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că un stat membru a cărui aprovizionare cu produse petroliere depinde în totalitate sau aproape în totalitate de importuri poate invoca motive de siguranță publică în sensul articolului 36 din tratat pentru a impune importatorilor obligația de a acoperi un anumit procent din necesarul lor de la o rafinărie situată pe teritoriul său prin achiziții la prețuri fixate de ministrul competent în baza cheltuielilor suportate pentru exploatarea acestei rafinării, în cazul în care producția rafinăriei în cauză nu poate fi comercializată liber, la prețuri competitive, pe piața în cauză. Cantitățile de produse petroliere care intră sub incidența unui astfel de sistem nu pot depăși nici limitele aprovizionării minime, în lipsa căreia siguranța publică a statului în cauză este afectată, nici limitele nivelului de producție necesar pentru a menține disponibilă capacitatea instalațiilor rafinării în caz de criză și pentru a permite în permanență rafinarea petrolului pentru livrarea căruia statul membru în cauză a încheiat contracte pe termen lung.

Cu privire la cheltuielile de judecată

52 Cheltuielile efectuate de Guvernul Republicii Elene și de cel al Regatului Unit, precum și de Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-a fost adresate de High Court din Irlanda prin Ordonanța din 9 decembrie 1982, hotărăște:

1) Articolul 30 din Tratatul CEE trebuie să fie interpretat în sensul că o reglementare națională care prevede pentru toți importatorii obligația de a se aproviziona cu produse petroliere, în limita unui anumit procent din necesarul lor,

de la o rafinărie situată pe teritoriul național constituie o măsură cu efect echivalent unei restricții cantitative la import.

2) Un stat membru a cărui aprovizionare cu produse petroliere depinde în totalitate sau aproape în totalitate de importuri poate invoca motive de siguranță publică în sensul articolului 36 din tratat pentru a obliga importatorii să acopere un anumit procent din necesarul lor de la o rafinărie situată pe teritoriul său prin achiziții la prețuri fixate de ministrul competent în baza cheltuielilor suportate în exploatarea acestei rafinării, în cazul în care producția rafinării respective nu poate fi comercializată liber, la prețuri competitive, pe piața în cauză. Cantitățile de produse petroliere care intră sub incidența unui astfel de sistem nu pot depăși nici limitele aprovizionării minime, în lipsa căreia siguranța publică a statului în cauză este afectată, nici limitele nivelului de producție necesar pentru a menține disponibilă capacitatea instalațiilor rafinării în caz de criză și pentru a permite în permanență rafinarea petrolului pentru livrarea căruia statul membru în cauză a încheiat contracte pe termen lung.

Mackenzie Stuart	Koopmans	Bahlmann	Galmot
Pescatore	O'Keeffe	Bosco	Everling

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 10 iulie 1984.

Grefier
prin ordin
D. Louterman
administrator

Președinte
A. J. Mackenzie Stuart